

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ ПІДХІД НА ЗАНЯТТЯХ З ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ

Ірина Малишівська

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Івано-Франківськ

Україна

Екзистенціалізм, як культурно-філософський феномен, найбільшого розквіту досяг у середині минулого століття. Ідеї, задекларовані філософами та письменниками того періоду (М. Бубер, А. Камю, Ж.-П. Сартр, М. Хайдегер) знайшли своє місце у багатьох суміжних дисциплінах, зокрема у психології та педагогіці.

Зарубіжна науково-педагогічна спільнота активно обговорює застосування екзистенціального підходу до викладання гуманітарних дисциплін в школах та вищих навчальних закладах. Варто згадати праці Edward Kiner “The Existentialism of Martin Buber and Implications for Education” 1968 [4], Shu-Li Wang “The Influence of Existentialism on American Education” 1988 [6], G. M. Malik, Rukhsana Akhter ”Existentialism and Classroom Practice” 2013 [5]. Хоча перелічені вище наукові розвідки торкаються різних освітніх проблем, їм усім притаманне суголове трактування ідейної сутності екзистенціального підходу, який акумулює в собі основні поняття філософії екзистенціалізму: свобода, вибір, відповідальність. Саме вони формують основу для практичного використання даного підходу на заняттях. Іншими словами учень (студент) може вільно вибирати власні цінності, відстоювати своє суб’єктивне бачення, але в той же час він несе цілковиту відповідальність за свій самостійний вибір. Вчитель (викладач) може тільки скеровувати, пропонувати, заохочувати, але у жодному разі не нав’язувати власне бачення чи власні цінності учню (студенту).

Серед українських науковців найбільш ґрунтовними дослідженнями у цьому напрямку є праці О. Ісаєвої та Г. Токмань, які зосередились на таких поняттях як екзистенціальна парадигма та екзистенціально-діалогічна концепція, котрі належать до тієї ж ідейної площини, що й екзистенціальний підхід. Так, говорячи про вивчення літератури в школі О. Ісаєва зауважує, що

«В основу екзистенціальної парадигми мають бути покладені не сучасне потрактування того чи іншого твору і не загально прийняте його тлумачення в літературній критиці, а особистісні переживання учня-читача, його індивідуальне сприйняття, його власні думки та емоції, що виникають під час зустрічі з витвором мистецтва» [1, с. 471]. Схожої думки дотримується Г. Токмань, яка стверджує, що «Навчальне екзистенціально-діалогічне прочитання художнього тексту має специфіку: учитель організовує діалог учня з книгою, а також сам вступає в діалог з юним читачем з метою довірливого спілкування про твір» [2, с. 8].

Розглянуті вище теоретичні аспекти є актуальними у процесі вивчення не тільки української літератури (О. Ісаєва та Г. Токмань працювали з україномовними шкільними творами), а й іноземної та на заняттях з домашнього читання зокрема.

Першою проблемою з якою стикається вчитель (викладач) – є вибір книги для домашнього читання. Саме це може стати каменем спотикання на шляху до успішної реалізації екзистенціального підходу. Вибираючи книгу, варто орієнтуватись не тільки на захоплюючий сюжет та яскравих персонажів, а й на проблематику, яку вона піднімає. Адже саме наявність важливих дискусійних питань (соціальне становище, сімейні цінності, особистий простір тощо), сприятиме глибшому аналізу та мотивуватиме учнів (студентів) шукати інформацію закодовану автором у деталях. Не менш важливим є підбір завдань до прочитаної книги. Вважаємо, що найбільш продуктивними є ті, в яких поєднані сюжетні та індивідуальні оціночні траєкторії, оскільки екзистенціальний підхід передбачає застосування викладачем таких завдань, які орієнтовані на розкриття внутрішнього потенціалу учня (студента), його суб'єктивного бачення проблеми. На прикладі одного комплексу завдань, розробленого за твором S. E. Hinton “The Outsiders” спробуємо продемонструвати практичне втілення вище наведеного теоретичного матеріалу.

Assignment 8

Pre-Reading Discussion Section

- When a person is in critical condition at hospital, should he/she know the whole truth? Are there any cases when being aware of everything could only worsen a situation and vice versa.

Reading Comprehension Section

Summarize the chapter using the outlines.

Test your understanding of the text.

Vocabulary Section

Memorize the following words and word combinations and use them in their natural context.

Find in the text the words or phrases that have the following meaning.

Provide a literal translation of the passage.

Grammar Section

Translate into English the following sentences:

Post-Reading Discussion Section

Situation in the hospital (Conversation between Johnny and Ponyboy; Johnny's mother)

- Cherry. (Why did Ponyboy call her a traitor? Why didn't she want to visit Johnny? What was common between Dallas and Bob?)

Project work

In this chapter Cherry touches a very serious problem “*Why do people sell liquor to boys?...there's a law against it but kids get it anyway.*” Write a page long essay expressing your opinion on the topic “Kids and alcohol. Reasons, consequences, solutions” [3, с. 40-42].

Як бачимо комплекс завдань містить кілька секцій, окремі з них Pre-Reading Discussion Section, Post-Reading Discussion Section, Project work подані у розгорнутому вигляді, оскільки саме вони покликані активізувати суб'єктивні оціночні судження учня (студента) щодо наведеної теми.

Підсумовуючи, варто сказати, що застосування екзистенціального підходу на заняттях з домашнього читання дозволить не тільки ґрунтовніше зрозуміти прочитаний текст, але й сприятиме формуванню більш тісних взаємин між учнем (студентом) та вчителем (викладачем), оскільки воно не передбачає критики індивідуальних суджень та заохочує всіх учасників навчального процесу до продуктивної взаємодії.

Література

1. Ісаєва О. Екзистенціальна парадигма вивчення творів зарубіжної літератури в школі і сучасний підручник / Олена Ісаєва. // Теоретична і дидактична філологія. – 2011. – №9. – С. 469–478.
2. Токмань Г. Екзистенціально-діалогічне прочитання художнього тексту : Вибрані студії / Ганна Токмань. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2016. – 336 с.

3. Малишівська І. Практикум з аналітичного читання за романом С. Хінтон "The Outsiders" для студентів I-III курсів / Ірина Малишівська., 2018. – 50 с. – (електронний ресурс).
4. Kiner E. The Existentialism of Martin Buber and Implications for Education : дис. канд. / Kiner Edward – The Ohio State University, 1968. – 167 с.
5. Malik G. Existentialism and Classroom Practice / G. Malik, R. Akhter. // Journal Of Humanities And Social Science. – 2013. – С. 87–91.
6. Wang S. The Influence of Existentialism on American Education / Shi-Li Wang. – Wisconsin, 1988. – 78 с.